3. ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΝ (1925)

Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ χειμάρρου ὄχθης ἐγένετο ἀνακάθαρσις καὶ μικρὰ σκαφικὴ ἔρευνα νοτόθεν τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ χειμερινοῦ καταγωγίου (ΑΕ 1917 239 εἰκ. 1 1919 100 εἰκ. 2, Ν 26—Ν 28) καὶ δυσμόθεν τοῦ διπύλου (ΑΕ 1923 164 εἰκ. 2), ἔνθα καὶ παχίστη ἡ ἐπίχωσις. Τὰ νοτόθεν καὶ δυσμόθεν τῆς στοᾶς τοῦ χειμερινοῦ καταγωγίου μένουν ἡμισκαφῆ.

Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ἡ ἐν τῷ ναῷ μεγάλη βάσις ΠΑΕ 1884 πίν. Ε α΄΄ ἔφερεν, ὡς εἰκάσας, τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀμφιαράου, ἱδρυμένον ἐπὶ τῆς εὑρεθείσης μεγάλης λιθίνης πλίνθου, ἥτις φέρει εὐρὺ κοίλωμα χάριν κολοσσικοῦ ἀγάλματος.

Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ἀνεκαθάρθησαν τὰ τοῦ ἀνδρείου λουτρῶνος (ΑΕ 1923 36), ἐξεκαλύφθη δὲ μήκιστον μάρμαρον τῆς κρήνης (μ. 2 20, ὕψ. 0485, πάχ. 039) πλησίον δεξαμενῆς (πρβ. περὶ τῆς σκαφῆς τοῦ 1924 ἄ. σ....) καὶ δύο πυάλων (πωρίνης καὶ μαρμαρίνης) ἐπὶ δαπέδου πλακῶν, αἵτινες φέρουσι παραλλήλους ἐντομὰς ποιηθείσας ὅπως εὐχερέστερος ᾖ ὁ βαδισμὸς καὶ μὴ ὀλισθάνωσιν οἱ λουόμενοι.

Ἄλλαι ἐργασίαι καὶ διευθετήσεις ἐγένοντο πολλαχοῦ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Ἀνωρθώθησαν κιόνων σφόνδυλοι καὶ ἄλλοι μεγάλοι λίθοι εἰργασμένοι μετεκινήθησαν, ἔτι δὲ ἀνακάθαρσις ἐγένετο ἄλλοθί τε καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ μάλιστα ἐν τῇ στοᾷ, ἧς δυσμόθεν τε καὶ βορρᾶθεν ἠρευνήθησαν οἱ ὀχετοί. Καὶ ἐν μὲν τῷ δυσμικῷ διαδρόμῳ (πλ. 2 65) τὸ δάπεδον ὅλον εἶνε πλαξὶν ἐστρωμένον μεγάλαις, ὧν αἱ δυσμικαί εἰσιν ἅμα τοῦ δυσμικοῦ τῆς στοᾶς τοίχου ὑπόστρωσις, ἤγουν εὐθυντηρία τῶν τούτου ὀρθοστατῶν, διὰ μέσου δὲ τοῦ διαδρόμου τούτου αὖλαξ στενὴ ἐπὶ τῶν λίθων, βορρονότιος ἐκανόνιζε τὸν ροῦν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, ἅτινα μετὰ τοῦτο διὰ βορρονοτίου ὑπονόμου ἐφέροντο πρὸς τὸν χείμαρον. Ἐν τῷ βορείῳ ἄκρῳ τοῦ διαδρόμου τὸ δάπεδον εἶνε καὶ διὰ παχέος κονιάματος ἐστρωμένον. Ἐν τῷ διαδρόμῳ κεῖνται μεγάλοι τινὲς λίθοι κυρτὴν ἔχοντες τὴν ἄνω στενὴν ἐπιφάνειαν, πεπτωκότες ἐκ τοῦ δυσμόθεν ἀνατολικοῦ θωρακείου τῆς εἰς τὸ θέατρον ἀναβάσεως.

Ὡσαύτως ἠρευνήθη ὁ μεταξὺ τῆς νοτόθεν τοῦ θεάτρου κλιμακωτοῦ ἀναλήμματος καὶ τῆς στοᾶς κείμενος καὶ μετὰ τοῦ δυσμικοῦ συνεχόμενος βόρειος διάδρομος. Οἱ τοῦ ἀναλήμματος ἀναβασμοὶ ἦσαν ἀριθμὸν 10, ἔχουσι δὲ ἕκαστος ὕψ. 0 45, πλ. 0 25—0 28. Τοῦ βορείου διαδρόμου τὸ πλάτος δυσμόθεν μέν, ἤγουν νοτόθεν τοῦ θεάτρου, ἔνθα τὸ ἀνάλημμα, εἶνε 2 10, ἀνατολόθεν δὲ ἔνθα στενοῦται ἕνεκα τοῦ βορρᾶθεν διήκοντος βράχου, 1 60. Κατὰ τὸ μέσον τοῦ διαδρόμου ἀνατολόθεν τοῦ θεάτρου ἀνοίγεται τὸ στόμιον τοῦ ἐκ τοῦ θεάτρου κατιόντος ὑπονόμου, ἐντεῦθεν δὲ τὰ ὄμβρια ὕδατα δι' ὀχετοῦ λατο-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 11:05:32 EEST - 18.227.24.209

μητοῦ ἐπὶ τοῦ βράχου (διάρρου πλ. 0 45) ἀπωχετεύοντο κατὰ μῆκος τῆς βορείου τοῦ διαδρόμου πλευρᾶς καὶ μετὰ τοῦτο διὰ τοῦ μεταξὺ τῆς στοᾶς καὶ τῶν θερμῶν διαδρόμων εἰς τὸν χείμαρρον. Τὸ δάπεδον τοῦ τε βορείου διαδρόμου καὶ τῆς στοᾶς κατὰ τὰ ἀνατολικὰ εἶνε ἰσόπεδον εἰργασμένον. Τῶν ἐσωτερικῶν τῆς στοᾶς βατήρων (□ 0 79), ἐφ' ὧν ἵσταντο οἱ κίονες (Ἰωνικοί), οἱ μὲν ἵδρυντο ἐπὶ τοῦ βράχου, οἱ δὲ ἐπὶ ἰδίων ὑποβάσεων, δύο, πώρων παρ' ἀλλήλους κειμένων πλάτος μὲν ἐχόντων 0 64, μῆκος δὲ διπλάσιον, 1 28, καὶ ἡ μὲν ἐκ δυσμῶν πρώτη ὑπόβασις ἔχει τοὺς πώρους κατὰ πλάτος κειμένους, ἤγουν τὸν μὲν βορρᾶθεν τὸν δὲ νοτόθεν, ἡ δὲ 3η καὶ ἡ 4η καὶ ἡ 5η καὶ καὶ ἡ 8η τὸν μὲν ἔχει δυσμόθεν, τὸν δὲ ἀνατολόθεν.

Ἐν τῷ ἀνατολικῷ τῆς στοᾶς δωματίῳ τὸ βόρειον μέρος τοῦ δαπέδου ἀποτελεῖ ὁ ἐκ βορρᾶ προεκτεινόμενος βράχος, ἐπὶ τούτῳ ἰσοπέδως, ὡς εἴρηται, εἰργασμένος. Ἐν τῇ βορρανατολικῇ γωνίᾳ τοῦ δωματίου σῴζονται ἐπὶ μαρμαρίνων ποδῶν ἐρειδόμενα δύο ἐπιμήκη μαρμάρινα τμήματα θρανίου (πλ. 0 445), ἐπὶ τῆς δυσμικῆς ἐπιφανείας τοῦ αὐτόθι ἄνωθεν τῶν ὀρθοστατῶν ἐξ ὠμῶν, τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου ὡς εἰκάσαι, πλίνθων συγκειμένου μέρους διεσώθησαν λείψανα χρίματος ἐφ' οὗ ἴχνη γραπτοῦ σπειρομαιάνδρου, ἐρυθροῦ καὶ πρασίνου (ΠΑΕ 1887 62). Ἔμπροσθεν δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ θρανίου κεῖνται δύο λίθιναι βάσεις (0 89 × 0 405), ἐφ' ὧν ἵδρυται διὰ καθέτων πλακῶν, λεοντοπόδων ὡς εἰκάσαι, ἐρειδομένη τράπεζα· κεῖνται δὲ αἱ βάσεις αὗται ἐν τῷ βράχῳ ἐπιτηδὲς πρὸς τοῦτο τετμημένῳ· παρὰ τὰς βάσεις ταύτας ὁ βράχος εἶνε καὶ ἔμπροσθεν τοῦ βορείου μαρμαρίνου τμήματος λατομητός, ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι πρότερον ἡ τράπεζα ἔμελλε νὰ σταθῇ ἢ καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς βορείου πλευρᾶς, εἶτα δὲ ἱδρύθη ἔμπροσθεν τῆς ἀνατολικῆς. Τοιαύτη τράπεζα ὡς ἐξ ἄλλων δύο ὁμοίων βάσεων δηλοῦται, ἵστατο καὶ παρὰ τὸ νότιον τῆς ἀνατολικῆς τοῦ δωματίου πλευρᾶς. Ὅμοιαι δὲ τράπεζαι, ὡς ἐξ ἄλλης βάσεως (0 89 × 0 43, ὕψ. 0 26), οὐ κατὰ χώραν εὑρεθείσης, συνάγεται, ὑπῆρχον καὶ ἐν τῷ ἀντιστοίχῳ δωματίῳ, τῷ δυσμικῷ. Τοῦ προσώπου τῆς στοᾶς εὑρεθέντες οἱ σφόνδυλοι (Δωρικοὶ) νῦν εἰσι τεταγμένοι ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου, τὰ δὲ κιόκρανα καὶ τὰ ἐπιστύλια καὶ τὰ τούτων ἀντιθήματα καὶ τὰ τρίγλυφα καὶ τὰ γεῖσα ἐν τῇ στοᾷ παρὰ τὴν βόρειον καὶ τὴν νοτίαν πλευράν· σῴζονται δὲ καί τινες ἄλλοι πῶροι, ὕψ. ὡς 0 425, πάχ. 0 305. ἴσως κανονῖδες (τοῦ τριγλύφου). Τῆς δὲ μέσης κιοστοιχίας (Ἰωνικῆς) οἱ σφόνδυλοί εἰσι νῦν τεταγμένοι ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν οἰκείων βάσεων. Ἐπὶ τοῦ Δωρικοῦ κιοκρανίου κεχάρακται γράμμα Σ, ἐπὶ ἄλλου δὲ ΤΜ, ἐπὶ ἀντιθήματος ἐπιστυλίου Κ, ἐπὶ γείσου Κ. ἐπὶ δὲ μετόπης μέγα Θ (διαμ. 0 18), ἰσομέγεθες τοῖς ἐν IG VII 495 καὶ σ. 745 καὶ ΑΕ 1892 53 (82) γράμμασι· προστεθήτω ὅτι τὸ ἐπιστύλιον καὶ τὸ τούτου ἀντίθημα καὶ ἄλλου ἀντίθημα ἔχουσι πάχος ποδὸς (0 305).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 11:05:32 EEST - 18.227.24.209

Νοτόθεν τῆς στοᾶς κατὰ μῆκος σῴζονται ἐνιαχοῦ λείψανα τοῦ μαρμαρίνου ὀχετοῦ, δι' οὗ καὶ τὰ τῆς στέγης τῆς στοᾶς ὕδατα ἀπωχετεύοντο· τὰ μαρμάρινα τμήματα ἔχουσι πλάτος μὲν 0 755, διάρρουν δὲ 0 53, κατὰ τόπους δὲ (μετάκεντρον 9 20) φέρουσιν ἐνεγλυμμένην βαθεῖαν πύαλον. Νοτόθεν τοῦ μαρμαρίνου ὀχετοῦ σῴζονται λείψανα πηλίνου ὀχετοῦ πειοειδοῦς, ἀρχαιοτέρου, νοτόθεν δὲ τούτου λείψανα πωρίνου μετὰ πυάλων, προστεθήτω δὲ ὅτι ὁ ὀχετὸς οὗτος νοτόθεν τῆς ἐκ δυσμῶν 6ης Ἰωνικῆς βάσεως τῆς στοᾶς δὲν φέρει πώρινον τμῆμα, ἀλλ' αὐτὸς ὁ βράχος εἶνε ἐνταῦθα πρὸς τοῦτο ἐνεγλυμμένος.

400 κέ. Ἐν τῷ βορρᾶθεν τοῦ μουσείου ἀγρῷ, ὃν ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἑταιρεία ἠγόρασε τῷ 1925 παρὰ τῶν κληρονόμων Δ. Λούπη, ἡ σκαφὴ ἐχώρησε βορρᾶθεν τοῦ τῷ 1924 ἀναφανέντος ἐπιμήκους βορρανατολικοῦ χώρου, ὅστις ἔφερεν ἐν διστοιχίᾳ ὀρθοστάτας, ὧν εἷς ἔχει ὕψ. 0 69, πλ. 1 30, παχ. 0 26, ἀποκαλύπτονται δὲ τέσσαρα δωμάτια, ὧν δύο μὲν ἐν τῷ μέσῳ (βόρειον καὶ νότιον, πλ. ἔνδον 4 71), κοινωνοῦντα διὰ θυρώματος (πλ. 1 20), ἓν δὲ ἑκατέρωθεν (ἔνδον μῆκος βορρονότιον 5 75, πλ. 4 90). Τῶν εἰρημένων μέσων δωματίων τὸ μὲν νότιον ἔχει ἔνδον μῆκος βορρονότιον 4 75, τὸ δὲ βόρειον (ἔνδον μῆκος βορρονότιον 3 μ) εἶνε ᾠκωδομημένον διὰ πωρίνων ὀγκολίθων ἰσοδομικῶς (σῴζονται τρεῖς δόμοι, ὕψ. 1 50), ἐπικεχριμένων διὰ κονιάματος καλῶς σῳζομένου, καὶ διὰ τοίχων ἐνιαχοῦ λιθίνων μονοστοίχων ἢ διστοίχων. Ἄλλα ἐν τῷ αὐτῷ ἀγρῷ οἰκοδομήματα μένουσιν ἄσκαφα.

Νομίσματα ἐκ τοῦ Ἀμφιαρείου κομισθέντα κατετέθησαν ἐν τῷ Νομισματικῷ μουσείῳ τὰ μὲν 1770 (1768 χαλκᾶ καὶ δύο ἀργυρᾶ) ἐκ προτέρων σκαφειῶν, τὰ δὲ 1793, ὧν 23 (χαλκᾶ) ἐκ τῆς τοῦ 1925.

Β. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

---

4. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ

Κατὰ τὰς ἐφετεινὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ν. Ἀγχιάλου ἐσυνεχίσθη ἡ ἔρευνα τῆς ἀνευρεθείσης πέρυσι μεγάλης χριστιανικῆς βασιλικῆς τῶν χριστιανικῶν Θεσσαλικῶν Θηβῶν, τὴν σημασίαν τῆς ὁποίας ἐξέθηκα ἤδη ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει μου.

Ἐφέτος περιωρίσθην ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀποχωμάτωσιν τοῦ αἰθρίου τοῦ ναοῦ, ὅπερ εἶχε καὶ τὴν μεγαλυτέραν ἐπίχωσιν (μέχρι δύο μέτρων).

Ἡ ἔρευνα τούτου ἔφερεν εἰς φῶς οἰκοδόμημα ἰδιόρρυθμον καὶ πρωτότυπον. Ἐκτείνεται δηλαδὴ πρὸ τοῦ νάρθηκος τετράγωνον κτίσμα (20×20 μ.), ὅπερ ἔχει ἐν τῷ μέσῳ περιστύλιον σχηματίζον τοξοειδῆ τὴν δυτικὴν αὐτοῦ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 11:05:32 EEST - 18.227.24.209